

Høringsnotat

Politiavdelingen

Dato: 10. april 2025

Saksnr: 25/2578

Høringsfrist: 22. mai 2025

Forslag til endringer i forskrift om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker (økte bøtesatser, subsidiær fengselsstraff, fellesbot)

1 Høringsnotatets innhold og bakgrunn

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i forskrift 15. juni 2001 nr. 634 om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker (heretter omtalt som forskriften).

Det foreslås en generell oppjustering av bøtesatsene for forenklede forelegg som ilegges i medhold av forskriften. Satsøkningen som foreslås svarer i hovedsak til økningen i konsumprisindeksen (KPI) fra juni 2001 og ut 2024, med tillegg av estimert prisstigning i 2025. Bøtesatsene for overtredelse av bestemmelser om nedre aldersgrense for føring av fritidsbåt og for føring av båt uten å inneha kvalifikasjonsbevis og høyhastighetsbevis, bøtesatsen for eier eller rådighetshaver til båt som lar andre føre båten uten å oppfylle disse kravene, bøtesatsene for fartsovertredelser og bøtesatsen for ankring eller ferdsel innenfor merkebøyer lagt ut for bading, foreslås likevel hevet utover det en ren KPI-justering tilsier.

Hensikten med oppjusteringen er dels å opprettholde bøtesatsenes preventive virkning, dels å øke den. Bøtesatsene har vært på samme nivå over mange år og fremstår som svært lave, både nominelt og sammenlignet med bøtesatsene som gjelder for veitrafikkforhold.

Det foreslås også endringer i bestemmelsene om fellesbot og subsidiær fengselsstraff. Maksbeløpet for fellesboten foreslås oppjustert fra 5000 kroner til 15 000 kroner. Bestemmelsen om subsidiær fengselsstraff foreslås endret i tråd med Høyesteretts retningslinjer i dom HR-2022-981. Endringen innebærer at ved fastsettelsen av subsidiær fengselsstraff, vil hver tusen kroner i ilagt forenklet forelegg omregnes til én dag i fengsel.

2 Forslaget om generell oppjustering av bøtesatsene

Bøtesatsene for forenklet forelegg ved overtredelse i fritids- og småbåtsaker, fastsatt i forskriften § 1, er ikke blitt oppjustert etter at forskriften ble vedtatt i 2001. Statistisk sentralbyrå har beregnet at konsumprisindeksen steg med 71,9 prosent fra juni 2001 til desember 2024.

Enkelte av bøtesatsene som fremgår i § 1 er blitt tilføyd forskriften ved senere endringer:

- Bøtesats 09 trådte i kraft 31. mai 2013

- Bøtesats 01K til 01U trådte i kraft 7. mai 2015
- Bøtesats 05, 06 og 07 trådte i kraft 15. juni 2021
- Bøtesats 02A trådte i kraft 25. april 2022

Departementet vurderer at også disse senere tilføyde bøtesatsene nominelt ligger på et tilsvarende nivå som bøtesatsene som ble fastsatt da forskriften ble vedtatt i 2001.

Departementet foreslår på denne bakgrunn som utgangspunkt å oppjustere samtlige bøtesatser i § 1 med samme prosentvise økning, basert på en KPI-justering av satsene fastsatt 2001 og rundet av til nærmeste hundre kroner. I tillegg er det lagt til en antatt prisvekst på 3 prosent i inneværende år, totalt en oppjustering på 77 prosent.

Justeringen er ment å kompensere for inflasjon og fall i pengeverdien i tiden etter at bøtesatsene ble innført. Forslaget er dermed ikke primært ment som en faktisk skjerpelse av bøtenivået, men som en nødvendig justering for å opprettholde bøtesatsene på deres tiltenkte nivå.

3 Særlig om bøtesatsene for overtredelse av bestemmelsene om minstealder, kompetansebevis (båtfører- og høyhastighetsbevis) og om ankring og ferdsl innenfor merkebøyer lagt ut ved offentlige badeplasser

Forskrift om krav til minstealder og båtførerbevis mv. for fører av fritidsbåt (FOR-2009-03-03-259) oppstiller krav til minstealder og kompetansebevis.

Kompetansebevis omfatter etter denne forskriften både båtførerbevis og høyhastighetsbevis, jf. § 2 bokstav b.

Forskriften om forenklet forelegg i småbåtsaker angir i § 1 kode 03A, 03B og 03C satsene for forenklet forelegg der personer fører fritidsbåter uten å oppfylle krav til minstealder, eller uten å inneha nødvendig båtførerbevis. Kode 04A, 04B og 04C angir satsene for forenklet forelegg til eier eller rådighetshaver til båt som lar andre føre båten uten å oppfylle disse kravene.

Bøtesatsene for overtredelsene beskrevet i kode 03A, 03B, 04A og 04B foreslås satt til 5000 kroner. Gjeldende satser er på henholdsvis 500 kroner (03A og 03B) og 1500 kroner (04A og 04B).

Bøtesatsen for overtredelsene beskrevet i kode 03C og 04C foreslås satt til 7500 kroner. Gjeldende satser er på henholdsvis 500 kroner og 1500 kroner.

Forskriften om forenklet forelegg i småbåtsaker § 1 kode 05 angir satsen for forenklet forelegg der personer ankrer eller ferdes med motor- og seildrevne fartøy innenfor merkebøyer som er lagt ut ved offentlige badeplasser. Denne foreslås oppjustert til 7500 kroner fra gjeldende sats på 2000 kroner.

Departementet vurderer at gjeldende bøtesatser dels er unaturlig lave sammenlignet med nivået på øvrige satser i forskriften. Satsen for føring av båt uten nødvendig bevis er dessuten så lav at den antas å svekke motivasjonen for å ta påbudt kurs.

For å sikre trygg ferdsel til sjøs er det viktig at kravene til minstealder og kompetansebevis, være seg krav til båtførerbevis eller høyhastighetsbevis, overholdes. Særlig mener departementet at foreleggsatsen for ikke å inneha

høyhastighetsbevis bør være høy. Feilnavigasjon og uvettig kjøring med slike fartøy utgjør en høy risiko både for de ombord og for omgivelsene. Både *Nasjonal handlingsplan mot fritidsbåtulykker 2019-2023* og *Rapport om sikkerheten ved bruk av fritidsbåt* (2012), begge utgitt av Sjøfartsdirektoratet, påpeker at høy hastighet med fritidsbåt er forbundet med stor risiko som krever økt kompetanse hos fører.

Ferdslen innenfor merkebøyer for bading medfører høy risiko for eventuelle badende. Bøtenivået for denne overtredelsen bør derfor være relativt høyt.

Det er for øvrig foreslått et par mindre språklige presiseringer i forskriften § 1 kode 02A og 02B, som er inntatt i kursiv i forslaget til forskriftsendring.

4 Bøtesatsene for fartsovertredelser

En ren KPI-justering av satsene for forenklet forelegg for fartsovertredelser, jf. kode 06 og 07, tilsier bøtesatser på kr 2655. Gitt skadepotensialet ved fartsovertredelser, foreslår departementet at disse satsene oppjusteres til 5000 kroner. De vil da komme på tilnærmet samme nivå som bøtesatsen for forenklet forelegg for fartsovertredelser i vegtrafikksaker når fartsgrensen på stedet er 70 km/t eller høyere og fartsoverskridelsen er inntil 15 km/t. Satsen er i de sistnevnte tilfellene 5200 kroner, jf. forskrift om forenklet forelegg i vegtrafikksaker § 1 nr. 1.

5 Oppjustering av maksimal fellesbot

Forskriften § 2 angir at ved flere overtredelser som alle kan avgjøres med forenklet forelegg, kan forholdene avgjøres med en fellesbot. Den høyeste enkeltboten gis fullt ut, mens summen av de øvrige bøtene reduseres med 50 %. Av siste punktum følger at forenklet forelegg ikke skal utferdiges når fellesboten overstiger 5000 kroner.

Som følge av den generelle oppjusteringen av bøtesatsene som foreslås i dette høringsnotatet, foreslås også maksimalt beløp for fellesboten hevet fra 5000 kroner til 15 000 kroner.

6 Subsidiær fengselsstraff

Når et forhold avgjøres med bot skal det fastsettes en subsidiær fengselsstraff for det tilfellet at boten verken blir betalt eller lar seg inndrive ved lønnstrekk eller annen fullbyrding, jf. straffeloven § 55.

Forskriften § 3 angir hvordan den subsidiære fengselsstraffen skal fastsettes i forenklete forelegg som utstedes i henhold til forskriften.

Høyesterett konkluderte i dom 13. mai 2022, publisert som HR-2022-981, at utviklingen i kroneverdien tilsier at én dags subsidiær fengselsstraff heretter bør svare til 1000 kroner i bot. Departementet foreslår at forskriften § 3 justeres i tråd med dette.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet anslår, på bakgrunn av beregninger utført av Politidirektoratet, at den foreslåtte økingen i satsene for forenklet forelegg vil gi en årlig merinntekt for

staten på om lag 1,6 millioner kroner. En økning i den subsidiære fengselsstraffen vil kunne medføre noe økte kostnader til oppfølging i kriminalomsorgen. Det antas likevel at den samlede effekten av endringen vil være nokså begrenset.

Eventuelle merutgifter vil dekkes innenfor Justis- og beredskapsdepartementets budsjett.

8 Forslag til forskriftsendringer

I forskrift 15. juni 2001 nr. 634 om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker foreslås følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1. Lovbrudd ved bruk av fritids- og småbåter som kan botelegges ved forenklet forelegg

Overtredelse av fritids- og småbåtloven (småbåtloven) og havne- og farvannsloven som nærmere angitt nedenfor, botelegges med forenklet forelegg etter følgende satser:

01 – Overtredelse av småbåtloven § 23 og § 23a, jf. § 27:

01A –	Mangler vest for en person	– kr	900
01B –	Mangler vester for to personer	– kr	1800
01C –	Mangler vester for tre personer	– kr	2700
01D –	Mangler vester for fire personer	– kr	3500
01E –	Mangler vester for fem personer	– kr	4400
01F –	Mangler vester for seks personer	– kr	5300
01G –	Mangler vester for syv personer	– kr	6200
01H –	Mangler vester for åtte personer	– kr	7100
01I –	Mangler vester for ni personer	– kr	8000
01J –	Mangler vester for ti personer eller flere	– kr	8900
01K –	Manglende bruk av vest:	– kr	900
01L –	Manglende bruk av vest for en person under 15 år:	– kr	900
01M –	Manglende bruk av vest for to personer under 15 år:	– kr	1800
01N –	Manglende bruk av vest for tre personer under 15 år:	– kr	2700
01O –	Manglende bruk av vest for fire personer under 15 år:	– kr	3500
01P –	Manglende bruk av vest for fem personer under 15 år:	– kr	4500
01Q –	Manglende bruk av vest for seks personer under 15 år:	– kr	5300
01R –	Manglende bruk av vest for syv personer under 15 år:	– kr	6200
01S –	Manglende bruk av vest for åtte personer under 15 år:	– kr	7100
01T –	Manglende bruk av vest for ni personer under 15 år:	– kr	8000

01U –	Manglende bruk av vest for ti eller flere personer under 15 år:	– kr	8900
02 – Overtredelse av småbåtloven § 24 annet ledd punkt 5 og § 28, jf. sjøveisreglene nr. 20 til 30:			
02A –	Påbudte lanterner helt eller delvis ikke montert, i situasjoner hvor regelverket krever det	– kr	3500
02B –	En eller flere monterte lanterner virker ikke Påbudte lanterner ikke tent	– kr	2700
03 – Overtredelse av fritids- og småbåtloven § 26, § 26b jf. § 31, § 28 og § 37 jf. forskrift om krav til minstealder og båtførerbevis mv. for fører av fritidsbåt § 1, § 5, § 7, § 17 og 17a:			
03A –	Person under 16 år som fører fritidsbåt med motor med større ytelse enn 10HK/7,5kW	– kr	5000
03B –	Person født etter 1. januar 1980 som har fylt 15 år og som uten å inneha båtførerbevis eller annet gyldig kvalifikasjonsbevis fører fritidsbåt med motor med større ytelse enn 25 HK/19kW eller båt som har lengde over 8 meter (26,25 fot)	– kr	5000
03C –	Person som fører motordrevet fritidsbåt som kan oppnå hastighet på 50 knop eller mer uten å inneha norsk høyhastighetsbevis	– kr	7500
04 – Overtredelse av fritids- og småbåtloven § 20 annet ledd jf. § 35 jf. § 26, § 26b jf. § 31, § 28 og § 37 jf. forskrift om krav til minstealder og båtførerbevis mv. for fører av fritidsbåt § 1, § 3 jf. § 5, § 7, § 17 og § 17a:			
04A –	Båteier eller annen rådighetshaver som lar person under 16 år føre fritidsbåt med motor med større ytelse enn 10 HK/7,5kW	– kr	5000
04B –	Båteier eller annen rådighetshaver som lar person som ikke innehar båtførerbevis eller annet gyldig kvalifikasjonsbevis føre fritidsbåt med motor med større ytelse enn 25 HK/19kW eller båt som har lengde over 8 meter (26,25 fot)	– kr	5000
04C –	Båteier eller annen rådighetshaver som lar person føre fritidsbåt som kan oppnå hastighet på 50 knop eller mer uten å inneha norsk høyhastighetsbevis	– kr	7500
05 – Overtredelse av havne- og farvannsloven § 7 og § 51 første ledd jf. forskrift om fartsgrenser på sjøen § 1, § 3 annet ledd og § 5:			
	Ankring eller ferdes med motor- og seildrevne fartøy innenfor merkebøyer som er lagt ut ved offentlige badeplasser	– kr	5000
06 – Overtredelse av havne- og farvannsloven § 7 og 51 første ledd jf. forskrift om fartsgrenser på sjøen § 1, § 3 første ledd og § 5:			

Ferdsel med fritids- og småbåter og seilfartøy (herunder seilbrett) med høyere fart enn 5 knop innenfor 50 meter fra steder hvor bading pågår eller fra merkebøyer som er utlagt ved offentlige badeplasser – kr 5000

07 – Overtredelse av enkeltvedtak om fartsbegrensning fattet med hjemmel i havne- og farvannsloven § 7 bokstav a, av bestemmelse i forskrift om statlige fartsgrenser på sjøen og forskrift om fartsgrenser på sjøen fastsatt med hjemmel i samme paragraf eller av bestemmelse i lokal forskrift om fartsgrense fastsatt med hjemmel i havne- og farvannsloven § 8 første ledd, jf. § 51 første ledd:

Ferdsel med fritidsfartøy med høyere fart enn tillatt – kr 5000

08 – Opphevet

09 – Overtredelse av fritids- og småbåtloven § 26, § 26 b jf. § 31, § 28 og § 37 jf. forskrift om krav til minstealder og båtførerbevis mv. for fører av fritidsbåt § 1, § 11, § 17, 17a og § 20:

Person som ikke har med kompetansebevis eller annet gyldig kvalifikasjonsbevis som skal kunne fremvises for kontroll ved føring av fritidsbåt kr 900

§ 2 tredje punktum skal lyde:

Forenklet forelegg skal likevel ikke i noe tilfelle utferdiges når fellesboten etter disse bestemmelser vil overstige kr 15 000.

§ 3 skal lyde:

§ 3. Subsidiær fengselsstraff

Den subsidiære fengselsstraffen settes til en dags fengsel for hver hele 1000 kroner, likevel slik at den subsidiære fengselsstraffen ikke kan overstige 15 dager.